

ภาษาบาลี ๑ คำ คติธรรมประจำสัปดาห์

“สาร – สาระ, แก่น, ประโยชน์”

คำว่า **สาร** (อ่านว่า สา - ระ) เป็นคำภาษาบาลีโดยตรง มีความหมายหลายอย่าง ทั้ง **แก่น, ประโยชน์, สำคัญ** ทั้งหมดล้วนมุ่งหมายถึงสภาพธรรมฝ่ายดีที่เกิดขึ้นเป็นไป และยังหมายถึงสาระสูงสุด คือ พระนิพพาน ซึ่งเป็นปรมาตตสาระด้วย ข้อความจากพระสูตรต้นตปิฎก อังคุตตรนิกาย จตุกกนิบาต สารสูตร แสดงสาระ ไว้ดังนี้ “ดูกร ภิกษุทั้งหลาย สาระ ๔ นี้ คือ สีสสาระ ๑ สมามิสาระ ๑ ปัญญาสาระ ๑ วิมุตติสาระ ๑ นี้แล สาระ ๔ ประการ”

ถ้าไม่ได้ฟังพระธรรมที่พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทรงแสดง จะไม่สามารถรู้ได้เลยว่า สิ่งใดเป็นสาระ และสิ่งใดไม่เป็นสาระ และอาจจะทำให้ตนเองหมกมุ่นอยู่กับสิ่งที่ไม่เป็นสาระ โดยหลงผิดว่าเป็นสิ่งที่ เป็นสาระก็ได้ ตามความเป็นจริงแล้ว **สาระ** หมายถึง **สิ่งที่**เป็นแก่น **สิ่งที่**เป็นประโยชน์ **สิ่งที่**มีค่า **สิ่งที่**สำคัญ ทั้งนี้ที่ไม่ได้หมายถึงการได้รูป เสียง รส กลิ่น และ สิ่งที่กระทบสัมผัสกายที่ดี ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพอใจแล้วก็หลงยึดติดแต่อย่างใด แต่หมายถึงกุศลธรรมตามลำดับขั้น จึงจะเป็นสาระ เป็นสิ่งที่ นำมาซึ่งประโยชน์สุขในโลกนี้ ประโยชน์สุขในโลกหน้า และประโยชน์อย่างยิ่ง คือการรู้แจ้งอริย- สัจจธรรม ดับกิเลสตามลำดับขั้น ถึงความเป็นพระอริยบุคคลขั้นต่าง ๆ

ศีล ความประพฤติทางกาย ทางวาจาที่ดีงาม งดเว้นจากทุจริตกรรมประการต่าง ๆ แล้วน้อมประพฤติ ในสิ่งที่ดีงามในชีวิตประจำวัน เป็นสาระ **สมาธิ** (สัมมาสมาธิ) ความตั้งมั่นชอบเป็นไปในกุศลธรรม เป็นสาระ **ปัญญา** สภาพธรรมที่เข้าใจถูกเห็นถูกทุกระดับขั้น เป็นสาระ **วิมุติ** (การหลุดพ้นจากกิเลส) เป็นสาระ เพราะเหตุว่าประโยชน์สูงสุดของการฟังพระธรรม ศึกษาพระธรรมตามที่พระสัมมาสัมพุทธ- เจ้าทรงแสดง ก็คือ เพื่อหลุดพ้นจากกิเลสทั้งหลายทั้งปวง

จึงควรที่จะได้พิจารณาว่า สภาพธรรม ซึ่งเป็นสิ่งที่มีจริงนั้น เป็นเพียงสิ่งที่เกิดปรากฏแล้วก็หมดไป ไม่ว่าจะเป็นทางตา ทางหู ทางจมูก ทางลิ้น ทางกาย ทางใจ จิตแต่ละประเภทแต่ละขณะ เกิดขึ้นแล้ว ก็ดับไป รูปทุกรูปเกิดขึ้นแล้วก็ดับไป ไม่มีอะไรเหลือ **สภาพธรรมที่เกิดดับ** **หาสาระไม่ได้** **ไม่มีสาระ** เพราะเป็นสภาพธรรมที่ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน เกิดแล้วดับไป เพราะฉะนั้น สาระจริง ๆ อยู่ที่ความเข้าใจ **สิ่งที่**มีจริง ตามความเป็นจริง ซึ่งจะนำไปเพื่อละคลายการยึดถือสภาพธรรมว่า เป็นตัวตน เป็นสัตว์ เป็นบุคคล

เนื่องจากว่าแต่ละบุคคลได้สะสมกิเลสมากด้วยกันทั้งนั้น ทั้งโลภะ โทสะ โมหะ เป็นต้น การที่จะไปถึงวิมุตติสาระ ซึ่งเป็นการหลุดพ้นจากกิเลสทั้งปวงนั้น จึงเป็นเรื่องที่ยากและไกลมาก กว่าที่ปัญญจะถึงระดับขั้นดังกล่าวได้นั้น ก็จะต้องค่อย ๆ อบรมเจริญขึ้นทีละเล็กทีละน้อย จากการฟัง การศึกษาในชีวิตประจำวัน และประการที่สำคัญ ต้องเป็นปัญญาของตนเองที่รู้จริง ๆ ว่า ความเข้าใจในสภาพธรรมซึ่งเป็นอนัตตา เพิ่มขึ้นมากน้อยแค่ไหน ดังนั้น จึงต้องฟังต้องศึกษาพระธรรมด้วยความอดทน ด้วยความละเอียดรอบคอบ ต่อไป เพราะบุคคลผู้ที่เข้าใจพระธรรมเท่านั้น จึงจะได้สาระจากพระธรรม และชีวิตก็จะมีสาระมากยิ่งขึ้น เพราะเป็นไปกับด้วยกุศลธรรม มีความเข้าใจถูกเห็นถูกเพิ่มขึ้น รู้ถึงสิ่งที่ไม่เป็นสาระและเป็นสาระตามความเป็นจริง แล้วเว้นสิ่งที่ไม่เป็นสาระคืออกุศลทั้งหลาย พร้อมทั้งสะสมสิ่งที่เป็นสาระยิ่งขึ้น จนกว่าจะถึงความสมบูรณ์ของปัญญาสาระที่สามารถประจักษ์แจ้งพระนิพพานซึ่งเป็นปรมาตตสาระ ดับกิเลสตามลำดับขั้น ได้ในที่สุด.

[ชมรมบ้านร่มมะ มศพ. : www.dhammadhomefellowship.com , โทร . ๐๘๕- ๖๒๑๗๑๐๖]